

Pohled na program budoucí vlády očima ekonomů

Petr HARTMAN, moderátor

Začíná pravidelný diskusní pořad Studio STOP, který se vysílá na okruhu Český rozhlas 6. Pokud možno ničím nerušený poslech vám přeje Petr Hartman. Politici v těchto dnech jednají o tom, co by mohli udělat pro tuto zemi. Samozřejmě to ještě neznamená, že se dohodnou a hlavně, že dohodu promění v konkrétní činy. Pokud by znění programu budoucí vlády záleželo pouze na ekonomech, jednání by asi nebylo tak komplikované. Alespoň z úst odborníků opakovaně zaznívá varování, co je potřeba udělat, abychom se vyhnuli problémům v nedaleké budoucnosti. Potíž je v tom, že hlavní slovo patří politikům a ti jsou většinou ochotni udělat pouze takové kroky, které jsou nezbytné. Jaké to momentálně jsou, co bude muset udělat jakákoli vláda, která se dostane k moci, co naopak může odsunout s odůvodněním, že je potřeba nalézt shodu napříč politických spektrem. Odpověď nejenom na tyto otázky vám nabídne dnešní Studio STOP. Ve studiu vítám ředitele Národohospodářského ústavu a CERGE Univerzity Karlovy Lubomíra Lízala a dále ekonoma Petra Dufka z Československé obchodní banky. Takže dobrý večer.

Lubomír LÍZAL, ředitel Národohospodářského ústavu

Dobrý večer.

Petr DUFEK, ekonom ČSOB

Dobrý večer.

Petr HARTMAN, moderátor

Když budeme hovořit o tom, co politici mohou, musí a mohli by udělat pro tuto zemi, tak možná bychom mohli začít tím, co nedělají, protože právě dnes se objevila informace Evropské komise, že schodek veřejných rozpočtů dosáhne v České republice v příštím roce podle odhadů té Komise přes čtyři procenta hrubého domácího produktu, přitom před přijetím jednotné měny, tedy eura, musí Česká republika snížit schodek veřejných rozpočtů pod tři procenta. Česká republika tak podle Komise nadále plní pouze dvě kritéria ze čtyř, které jsou nutné pro přijetí eura. Jde o kritérium cenové stability, tedy inflační hledisko, a o kritérium stability úrokových sazeb. Problémy Češi mají právě s příliš velkým schodkem veřejných financí a také s takzvaným kurzovým hlediskem. Podle Evropské komise za poslední dva roky Česká republika neudělala příliš velký pokrok, protože stejný počet podmínek splnila i v roce 2004. Znamená to tedy, že politici nedrží slovo, které dali Evropské unii, které dali Bruselu, a nedělají pro tuto zemi to, co je nutné? Lubomíre Lízale?

Lubomír LÍZAL, ředitel Národohospodářského ústavu

No, zcela nepochybně, protože když se podíváme do minulosti, tak minulá vláda, mám na mysli ještě tu předchozí, tedy ještě před premiérem Paroubkem, dokonce udělala dohodu s Bruselem o tom, jak se budou naše veřejné finance vyvíjet a vlastně stanovila si takzvané výdajové stropy v jednotlivých kategoriích. A vlastně když se podíváme na to, jak jsme plnili

ten domácí úkol, který jsme si navíc sami osobně zadali, sami o své vlastní vůli, tak zjistíme, že to bylo jenom takové plácání do vody.

Petr HARTMAN, moderátor

Jak se dívá Petr Dufek na fakt, že Česká republika neplní sliby dané Bruselu a nakolik se na tomto faktu mohla podepsat ta skutečnost, že letos jsme měli volby, takže před volbami se politici chovali jinak než asi normálně a po volbách se zas dlouhou dobu nemohou dohodnout na nějaké vládě?

Petr DUFEK, ekonom ČSOB

Problémem je, že Česká republika utrácí mnohem více peněz, než je schopná vybrat na daních, a to i v situaci, kdy ekonomika roste rekordním růstem. A pokud jde o letošní volby, tak tady bych jenom zmínil ta už několikrát omílaná sociální opatření, které budou znamenat v příštím roce dodatečné výdaje v rozsahu padesáti miliard korun. A tato opatření byla v podstatě přijata napříč politickým spektrem těsně před volbami.

Petr HARTMAN, moderátor

Když jsme u toho plnění a neplnění slibů, tak dalším nesplněným slibem bude schodek letošního státního rozpočtu, protože už nyní ministerstvo financí tvrdí, že je jasné, že schodek zhruba kolem sedmdesáti pěti miliard korun není reálný a že se počítá s tím, že by se mohl pohybovat kolem devadesáti miliard a možná i při těch trošku pesimističtějších pohledech by to mohlo být až sto miliard. O čem toto neplnění slibů vypovídá? Je to také daň za volební rok?

nejmenovaná osoba

Nepochybně, protože tím, že vláda nějakým způsobem nemá jasný mandát, není jasné, co se bude dělat, tak nikomu se takřikajíc nechce dělat ta nepopulární opatření čistě proto, aby nebyl ten, který zůstane s tím Černým Petrem, čili tady bych řekl jednoznačně ano a je to vidět nejenom na tom fiskále, ale je to třeba vidět i na ostatních akcích a já bych uvedl jenom takový případ. Národní alokační plán emisních povolenek skleníkových plynů, vlastně jsme ho měli dodat do léta do Bruselu, jak jsme se zavázali, ale předchozí vláda říkala, no, tak vzhledem k tomu, že tam může jít o nepopulární opatření vůči podnikům, tak to radši necháme na tu novou a ukázalo se, že vlastně za půl roku tu novou vládu pořád stále nemáme a Brusel se již ozval, že tedy ten národní alokační plán po nás požaduje. Čili tady je vidět tendence odsouvat jakékoliv problémy vlastně před volbami čistě proto, že politici se obávají, že to je pro ně politicky nevýhodné.

Petr HARTMAN, moderátor

Brusel od nás očekává i další materiál, a to je nový domácí úkol, mám-li použít tato slova, týkající se právě eura a snižování schodku veřejných financí. Do Bruselu by ten nový materiál měl dorazit někdy na jaře. Je podle vašeho názoru reálné, že nějaký kvalitní dokument tam bude předložen a že bude založen na reálných krocích, které pak půjde dodržet?

Petr DUFEK, ekonom ČSOB

To je velmi těžké odhadnout, protože v tuto chvíli nemáme vládu, která by měla důvěru v parlamentu, vládu, která by měla jasný program, reformně orientovaný program, takže já si ani moc nedokážu představit, co v takovém konvergenčním programu vlastně bude. Pokud

tam bude pokračování stávajícího stavu, tak samozřejmě to bude program, který nebude nijak příznivý a nebude ani dobře hodnocen ze strany Evropské komise.

Petr HARTMAN, moderátor

Souhlasí Lubomír Lízal?

Lubomír LÍZAL, ředitel Národohospodářského ústavu

Já s tím souhlasím, protože proto, aby se nějaký konvergenční program mohl udělat, vlastně pro to technické zpracování je jasné dát ty politické priority. Kde tedy je politická priorita škrtnat a kde naopak je politická priorita tím problémem se nezabývat. A to jim žádný úředník neudělá, dokud nemá jasné zadání.

Petr HARTMAN, moderátor

Jaké bude to politické zadání, o tom se nyní politici dohadují, protože se snaží nalézt kompromis, který by umožnil vznik nové vlády a který by určil zároveň i její program. V této souvislosti se samozřejmě opět mluví o potřebě reform. Na jakém základu by program nového kabinetu mohl být založen podle hlavního ekonoma Raiffeisenbank Pavla Mertlíka.

Pavel MERTLÍK, hlavní ekonom Raiffeisenbank

Je třeba říci to, že jednotícím prvkem to je právě ta důvěryhodnost české ekonomiky z mezinárodního pohledu, z pohledu finančních trhů v současnosti, a to si myslím, že by mohlo být nějakým výchozím bodem, kde by se řeklo, například při přípravě toho konvergenčního programu, tak naplánujeme si jej tak, abychom plnili maastrichtská kritéria do určitého horizontu, naplánujeme si minimální kroky, které jsou nutné, a to by mohlo být prostě zdrojem nějaké shody. Prostě konkrétní zadání konkrétního úkolu. Souhlasím s tím, že je třeba pro zásadní reformy mít dalekosáhlý společenský konsensus.

Petr HARTMAN, moderátor

Tolik hlavní ekonom Raiffeisenbank Pavel Mertlík. Kdybych měl navázat na jeho slova, souhlasíte s tím, že je dobré mít dohodu napříč politickým spektrem, a to nejenom o různých reformách, ale také o tom, zda má být zavedeno euro, dejme tomu, v roce 2010, 2012 nebo, když to přeženu, třeba 2030? Je to nutné, dohodnout se napříč politickým spektrem nebo to není až tak podstatné? Lubomír Lízal.

Lubomír LÍZAL, ředitel Národohospodářského ústavu

Podle mě to není podstatné. Já si myslím totiž, že ta dohoda napříč politickým spektrem, to je vlastně jakási obdoba velké koalice nebo velké vlády a můžeme se podívat třeba, jak to funguje v Německu, a vidíme vlastně, že to příliš nefunguje a přitom to Německo je vůči nám a v mnohem lepším postavení právě z hlediska toho, aby ta dohoda měla nějaký smysl, čili pokud je možná dohoda v nějakém velkém tématu, tak tady si myslím, že vlastně ta jediná shoda, kde lze nalézt nějaký konsensus a kde asi má smysl, je otázka vývoje penzijního systému. Ve všech těch ostatních oblastech, ačkoliv ty deklarované cíle politických stran jsou plus minus stejné, tak ty prostředky se diametrálně liší, čili z tohohle toho důvodu já si myslím, že i když třeba jsou politici schopni se dohodnout na nějakém cíli, tak zcela jistě se nedohodnou na těch prostředcích. A pokud vlastně je rozmělněná, řekněme, ten postup, jak se k tomu má dojít, tak samozřejmě nemůžeme jít po dvou cestách, jako to vždycky dojdeme někam jinam, než jsme původně chtěli.

Petr HARTMAN, moderátor

Uznáváte tedy, že z hlediska zavedení eura, z hlediska slibů daných v Bruselu nebo nových slibů, které zazní od České republiky, tak je dobré, aby zde byla rychle vytvořena nějaká vláda, a tak ať ten plán předloží, nebo skutečně musejí se politici, třeba ODS a ČSSD, nejprve dohodnout?

nejmenovaná osoba

Podle mého názoru tady není nutné se vázat na euro v této diskusi, jestli bude euro v roce 2012, třináct, čtrnáct patnáct, asi není z tohoto pohledu důležité. Myslím si, že prvotním cílem by měla být reforma veřejných financí, protože Česká republika si nemůže dlouhodobě dovolit schodek státního rozpočtu sto miliard korun, eventuálně ještě vyšší, a primárním zájmem České republiky by nemělo být přijmout euro, ale udělat si hlavně pořádek ve veřejných financích. To je podle mě důležité a při současném rozložení v Poslanecké sněmovně asi nějaká dohoda nutná je, protože ta opatření, která je nutná přijmout, jsou jednoznačně nepopulární. V první řadě se musí nová vláda zaměřit na výdajovou stranu státního rozpočtu a začít škrtat. A k tomu, aby prosadila takto nepopulární program, potřebuje podporu.

Petr HARTMAN, moderátor

Samozřejmě politici hovoří o tom, co by bylo dobré udělat, a že je potřeba se dohodnout, ale o tom mluví už léta a ty zkušenosti nás naučily už to brát s rezervou a zároveň nás naučily dívat se na politiky jako na lidi, kteří se snaží dělat kroky, které jsou nezbytné. Dá se říci, že v současné době stojí politici před nějakým úkolem, před kterým neutečou, ať už bude u moci vláda menšinová, většinová, jakkoliv složená, že prostě to mohou zabalit do nejrůznějších slov, ale ten konkrétní čin nějaký budou muset udělat bez ohledu na tu politickou situaci? Lubomíre Lízale?

Lubomír LÍZAL, ředitel Národohospodářského ústavu

Určitě, určitě. Já si myslím, že právě to, že jsme členy Evropské unie, vytváří na vládu, ať je jakákoliv, tlaky v oblastech, které dříve jaksi na to ty vlády nebyly zvyklé, čili z tohoto toho hlediska vždycky právě proto, že jsme se zavázali k některým krokům, na to bude ten vnější tlak, čili si myslím, že ano.

Petr HARTMAN, moderátor

Dobře, a čeho se bude tedy týkat, co politici budou muset učinit? Protože byli jsme třeba svědky toho, jak se projednával návrh státního rozpočtu na příští rok. Nejprve ho připravil Paroubkův kabinet v určité verzi, pak jsme byli svědky masivní kritiky, dalo by se říci, od nové vlády a pak ten rozpočet nebo jeho návrh byl velmi podobný, nelišil se v zásadních věcech, i ten schodek a podobně, takže by se dalo říci, že mnoho povyku pro nic, že opět to bylo velmi podobné. Jak se na to dívá Petr Dufek?

Petr DUFEK, ekonom ČSOB

Základním východiskem je, že ono v podstatě ani nejde v tuto chvíli vytvořit nějaký diametrálně lepší státní rozpočet, protože velkou část výdajů státního rozpočtu tvoří zákonem stanovené dávky, s těmi nelze nic udělat do té doby, dokud se nezmění zákony. Takže bylo patrné, že do konce roku asi extra dobrý rozpočet ani vzniknout nemůže, technicky to v podstatě je vyloučené, takže v tuto chvíli jde o to, aby vznikla nějaká shoda, jasný reformní program, který by dokázal změnit sociální zákony, zejména ty sociální zákony, tak, aby stát

mohl začít snižovat schodky veřejných rozpočtů jako takových, ale to už se vlastně bavíme o roku 2008.

Petr HARTMAN, moderátor

Když se budeme bavit o roku 2007, před čím tedy politici neutečou, ať budou chtít nebo ne?

Petr DUFEK, ekonom ČSOB

My máme jednu velkou výhodu, která je zároveň naším velkým handicapem, a sice zadlužení státu a zadlužení celých veřejných rozpočtů je relativně nízké. Ono je v podstatě poloviční ve srovnání s maastrichtským kritériem, a tak někdy bývá bráno jako argument, že ještě není nutné něco dělat, protože pořád jsme zhruba sedmí nejlepší v Evropské unii. Na druhé straně, pokud tato politika bude pokračovat dál, tak už nebudeme sedmí, ale budeme třeba desátí a následně patnáctí a můžeme se vlastně dočkat situace v dalekém horizontu, že Česká republika bude mít i problém s maastrichtským kritériem dluhu veřejných financí, který je dneska třicet procent HDP, a to oficiální kritérium je šedesát procent. Takže z krátkodobého hlediska tady asi žádný velký tlak není, ale pokud bychom se měli chovat odpovědně, tak je právě třeba využít toho malého tlaku a toho prostoru k reformám. Čím dřív ty reformy totiž uděláme, tím de facto levnější budou a tím méně drastické a méně necitlivé vůči obyvatelstvu budou.

Petr HARTMAN, moderátor

Politici jsou pragmatici a ty zajímá především volební úspěch a to, jak je hodnotí voliči. Dávají často na průzkumy veřejného mínění a tak dále a...

Petr DUFEK, ekonom ČSOB

To je možná problém České republiky, že my vlastně nevíme, kdy budou příští volby. V průběhu normálního politického cyklu bychom se nacházeli v situaci první rok po volbách, kdy je možná provádět veškerá nepopulární opatření, která časem začnou mít pozitivní efekty a na které se časem i zapomene, a ten volič může za čtyři roky nakonec tu politickou stranu ocenit za to, že provedla politické reformy nebo ekonomické reformy. Ovšem v tuto chvíli není zřejmé, jestli volby budou příští rok nebo v roce 2008, 2009, takže my vlastně pokračujeme dále jakoby částečně v předvolební kampani, to je velká brzda pro jakékoliv zásadnější reformy.

Petr HARTMAN, moderátor

Souhlasí Lubomír Lízal s tím, že politici nejsou pod tak velkým tlakem a že tudíž se nemusíme dočkat žádných ani krůčků reformních?

Lubomír LÍZAL, ředitel Národohospodářského ústavu

Já bych s tím souhlasil a zmínil bych tady jeden fenomén, který se ukazuje v poslední době, a totiž vy jste zmínil ty průzkumy veřejného mínění a u nás došlo totiž k tomu, že už jsme v situaci, kdy politici nejsou ti, kteří ukazují cestu, ale naopak se ptají obyvatelstva, kudy chce jít. A to je prostě cesta do pekel, protože politik musí mít vizi a jeho úkolem vlastně je tu vizi prodat tomu obyvatelstvu. A tady si myslím, že právě to ... taková ta, řekněme, ta česká rozpatlanost celého toho ... celé té situace to ještě zhoršuje. Čili i když třeba některé strany mají vize nebo mají aspoň nějaké cíle, tak vlastně díky tomu, že vlastně netuší, jak je ten politický cyklus momentálně nastaven a tedy vlastně neví, jestli se jim vyplatí některé krůčky

udělat právě s ohledem na to, aby se na to do voleb už zapomnělo nebo aby už by byly vidět ty pozitivní kroky, tak proto samozřejmě vyčkávají.

Petr HARTMAN, moderátor

Já bych řekl, že občané chtějí jít spíše do ráje než do pekla. V současné době si určitým způsobem v ráji mohou připadat, protože české ekonomice se daří velmi dobře a z toho vyplývá, že i lidem se daří relativně dobře, i když většina lidí bude nadávat kdykoliv na všechno. Znamená to, že politici mají horší výchozí pozici v tom, že lidé nejsou pod nějakým tlakem nespokojenosti, aby se třeba něco udělalo? Petře Dufku?

Petr DUFEK, ekonom ČSOB

Tak já myslím, že částečně je to ovlivněno tou záplavou pozitivních zpráv z ekonomiky a na druhé straně to je i ovlivněno tím přesvědčováním, že v podstatě stav české ekonomiky je příznivý, zadlužení veřejných financí je relativně malé v porovnání s ostatními, takže v podstatě není třeba téměř nic dělat. Takže obyvatelstvo je ukolébáno, jak na té kvantitativní úrovni, tak i na té kvalitativní úrovni informací, které na něj proudí. Bohužel to jsou informace, které se dívají na to, co se děje dnes, anebo na to, co bylo před rokem, před dvěma a už nehledí do budoucnosti, co bude za dva roky, za tři roky. A tam právě je ten potenciální problém, kterému bychom se dnes mohli velmi dobře vyhnout.

Petr HARTMAN, moderátor

A kde se ty pozitivní zprávy berou? Protože člověk může mít takovou představu, když se tedy nedělají určité reformy a další věci nezbytné pro dlouhodobější pozitivní vývoj ekonomiky, proč v poslední době se tak ekonomice daří?

Petr DUFEK, ekonom ČSOB

Ta ekonomika má zdravý základ, právě jaksi samotná ekonomika. Nicméně potom ty ostatní nadstavby, ať už jde o ten fiskál nebo, řekněme, o oblast vzdělávání nebo o oblast penzijních systémů, to jsou časované bomby. A samozřejmě dokud ta bomba takřikajíc není těsně před vybuchnutím, tak nikdo nemá tendenci jaksi se v tom příliš vrtat, protože si vždycky myslí, no, tak ono to vydrží pět let, možná to vydrží šest let, a to už já nebudu tím politikem, na kterého to spadne. Čili z tohoto hlediska bohužel se ukazuje to, že vždycky zásadní reformy se dělají až v okamžiku, kdy je situace buďto krizová nebo těsně před krizí. Bohužel jsme to viděli třeba i na Slovensku, kdy vlastně reformní Dzurindova vláda právě mohla udělat ty reformy jenom v tom okamžiku, kdy už se ukázalo, že vlastně ta krize skutečně tam propuká ekonomická.

Petr HARTMAN, moderátor

Že už jinudy zkrátka...

Petr DUFEK, ekonom ČSOB

Že už jinudy cesta nevede, přesně tak.

Petr HARTMAN, moderátor

No, a zatím ta cesta jinudy vede, a proto můžeme být svědky věčného dohadování politiků a v této souvislosti se přímo nabízí otázka, zda by nešlo vyrazit politikům tuto zbraň z ruky, tedy

zda existuje nějaká oblast, kde by se šlo alespoň na něčem dohodnout bez ohledu na politickou příslušnost? Zde je názor hlavního ekonoma Patria Finance Davida Marka.

David MAREK, hlavní ekonom Patria Finance

Právě forma penzijního systému je téma, které je někdy vnímáno jako zbytečně silně ideologické. Myslím si, že nejenom reformování prvního pilíře, ale i třeba zavedení druhého pilíře nemusí vést ke změně redistribuce příjmů ve společnosti.

Petr HARTMAN, moderátor

Aby bylo rozuměno, druhý pilíř, to je důchodové spoření jednotlivých lidí.

David MAREK, hlavní ekonom Patria Finance

Přesně tak, to je doplnění současného systému vlastně o povinné úspory na penzi, kde by se z současného povinného odvádění sociálního pojištění financovalo nejenom ten průběžný systém, ale zároveň se umožňovalo spořit na penzi. A i toto není tak silně ideologické téma, aby tuto reformu nemohly podpořit strany z obou částí politického spektra. On ten současný systém tak jako tak není spravedlivý tak, jak se tváří. A pokud si vezmeme například skutečnost, že bohatší lidé, kteří jakoby odvádějí do toto systému hodně v době ekonomické a potom pobírají velmi podobnou dávku jako méně příjmové skupiny v období svého odpočinku na penzi, tak tyto vyšší příjmové skupiny zpravidla podle různých průzkumů se dožívají vyššího věku, a tudíž z tohoto systému čerpají déle. Takže ten systém není ani sám o sobě fakticky tak spravedlivý nebo tak rovnostářský, jak se tváří. Proto ani zavedení toho druhého pilíře by nemuselo vést ke zvýšení nerovnosti tohoto systému, takže tady si myslím, pokud si uvědomíme nebo odbouráme určitá ideologická klišé, tak tuto reformu mohou podpořit velmi dobře strany, jak levice, tak pravice.

Petr HARTMAN, moderátor

Tolik hlavní ekonom Patria Finance David Marek. Na okruhu Český rozhlas 6 posloucháte pravidelný diskusní pořad Studio STOP. Tentokrát je zaměřen na ochotu či neochotu dělat některé reformy. Hosty ve studiu jsou ředitel Národohospodářského ústavu Akademie věd a CERGE Univerzity Karlovy Lubomír Lízal a ekonom Petr Dufek z Československé obchodní banky. Kdybych měl navázat na slova Davida Marka, tak by se mohlo zdát, že skutečně důchodová reforma by mohla být oblastí, kde by se politici mohli shodnout, i když podmiňovací způsob je na místě, protože jsme byli svědky toho, že se neshodli, že zde byla určitá komise, Bezděková komise, která připravila analýzu těch jednotlivých návrhů, všechno propočítala, připravila určitý dokument, na kterém by se mohli dohodnout politici napříč politickým spektrem, a pak ta dohoda nebyla podepsána, protože se blížily volby a protože třeba komunistům se nechtělo tu dohodu podepsat, a to kvůli tomu, že se dohadovalo, odkdy se bude odcházet do důchodu a odkdy tato změna začne platit. A byla to skutečně věc, dalo by se říci, okrajová a byla to věc, která se týkala, já nevím, roku 2035. Souhlasí Lubomír Lízal s tím, že důchodová reforma by se mohla dohodnout napříč politickým spektrem?

Lubomír LÍZAL, ředitel Národohospodářského ústavu

No, já v to dokonce i doufám. Třeba velmi dobrým zdrojem čistě proto, podívat se na to, jak to ve skutečnosti opravdu vypadá, je shrnovací publika OECD Pensions at a Glance, kde vlastně se ukazuje, že Česká republika je blízká britskému systému rovné penze, i když se nám to takto neprodává, tak se vlastně ukazuje to, že ten systém není vlastně vůbec zásluhový, že ta penze, tak jak se vyplácí, velmi málo závisí na tom, kolik člověk přispívá a zase naopak vlastně ty odvody do toho systému jsou lineární, čili tady bych si dovolil takovou

vazbu třeba na rovnou daň. Tady se vlastně ukazuje to, že my vlastně rovnou daň máme, neboť ty odvody sociální a zdravotní jsou mnohem vyšší než daň z příjmu a přitom fungují jakožto rovná daň. Čili tady je vidět to určité ideologické zacyklení v těch pojmech a vlastně je potřeba se dost dobře podívat na to, ne na to, jakou nálepku tomu dáme, ale jak to ve skutečnosti skutečně funguje.

Petr HARTMAN, moderátor

Proč by se politici mohli dohodnout napříč politickým spektrem? Skutečně nezáleží na tom, zda někdo má levicový nebo pravicový pohled?

nejmenovaná osoba

Já myslím, pokud se podíváme na to, jaká je perspektiva českého důchodového systému, tak český důchodový systém je neudržitelný. On nečiní problém v následujících deseti letech a on je potenciálně časovanou bombou, ať chceme nebo nechceme. Čili tady je nutné provést reformu a vlastně shodnout se na té samotné realitě, že to tak prostě bude, pokud se nic neudělá. A pokud s tím tady nechceme nic dělat, tak zároveň musíme říct, kde na něj vezmeme peníze. A to si myslím, že by si měl odpovědět každý politik, velmi zřetelně říct, když nebudu tady nic dělat, tak peníze vezmu tam a tam a sdělit to svejm voličům, protože tady se nebavíme o pěti miliardách nebo deseti miliardách, tady se nebavím ani o sto miliardách, ale o mnohem větších částkách, které budou vlastně představovat deficit penzijního systému za dvacet, třicet, čtyřicet let.

Petr HARTMAN, moderátor

Takže by se nevystačilo s takovým tím populistickým heslem, ať platí bohatí, že by byli více zdaněni, že by...

nejmenovaná osoba

No, to byste jim klidně mohl vzít celou jejich výplatu a stejně by vám to nestačilo.

nejmenovaná osoba

Tady se vlastně projevuje to, čím už si prošla západní Evropa, a proto trošku tam je ta instituce o trošku lepší, ale ne o moc, totiž ta změna demografických trendů. Ty demografické trendy, to je záležitost velmi dlouhodobá, čili proto vždycky je to věc, která se dá velmi dobře propočítat do budoucna, nicméně právě tím, že ten výpočet je do takové vzdálenosti, ta panuje určitá nedůvěra k tomu jaksi, on třeba není zas tak přesný ten počet, ale bohužel se ukazuje, že naopak je velmi přesný a myslím si, že ta volba, před kterou nakonec ty politici budou stát, je na jednu stranu ... zcela nepochybně se bude zvýšit věk odchodu do důchodu, bez toho to prostě nepůjde, a i s touto změnou se vlastně ukazuje, že ty změny můžou být nedostatečné. A teď potom se dostáváme třeba do oblastí toho...

Petr HARTMAN, moderátor

Pokud nechtějí být politici cyničtí a posouvat věk odchodu do důchodu tak nahoru, aby ten důchod vypláceli čím dál tím méně lidem, aby se ho méně lidí nedožilo a méně lidí si ho užilo nebo užilo si ho co nejkratší dobu.

Lubomír LÍZAL, ředitel Národohospodářského ústavu

Na jednu stranu je to cynické, na druhou stranu si musíme uvědomit, že když průběžný penzijní systém a byl zaváděn, i když nebyl průběžný, to byl vlastně stejně kapitálový systém, Bismarkem, tak průměrná doba dožití byla asi tři roky. Poté, pokud jste skutečně se dožil té penze, čili takový systém samozřejmě je asi neakceptovatelný, ale musíme proto hledat jiná řešení a jedno z těch řešení jednak je částečně tedy ta změna odchodu věku do důchodu, nicméně si myslím, že to samotné nebude stačit a budeme se muset zamyslet na tím vlastně, jestli třeba Česká republika tím, že momentálně je na tom velmi dobře, jestli třeba nemá se dívat do zemí, které jsou nám, řekl bych, kulturně blízké a využít toho, že třeba tyto země nemají demografický problém a přivést sem další pracovní sílu.

Petr HARTMAN, moderátor

Takže ohladit pracovní trh, dalo by se říci, přílivem přistěhovalců třeba?

Lubomír LÍZAL, ředitel Národohospodářského ústavu

Ano, a to je přesně ta volba, před kterou ty politici nakonec budou stát, a čím dřív si to přiznají, tak tím dříve jaksi budou schopni říci, kterou cestou chtějí jít.

Petr HARTMAN, moderátor

Souhlasí Petr Dufek, že se to dá řešit také tím, že zde bude příliv pracovní síly z některých jiných regionů, tím se omladí a tím pádem více lidí bude přispívat do důchodového systému?

Petr DUFEK, ekonom ČSOB

Je to určitě jedno z možných řešení, ale příliš bych asi na něj nespolehal. Nebude to to hlavní řešení, rozhodně ne.

Petr HARTMAN, moderátor

A v čem tedy bude hlavní řešení spočívat, protože si nedovedu dost dobře představit dohodu těch politických stran? Lidé by si měli spořit nějakým způsobem na penzi a teďka tam bude určitě spor, jednak o to, jakým způsobem by si měli spořit, kdo by třeba měl zaručit to, že ty úspory nezmizí v nenávratnu, že třeba ty penzijní fondy nezkrachují a tak dále. Tam těch sporných bodů může být celá řada a tam asi může záležet na tom, kdo třeba zastupuje jakou skupinu těch potenciálních voličů.

Petr DUFEK, ekonom ČSOB

To už bych řekl, že jsou detaily, velmi podstatné, ale detaily, protože v tuto chvíli vlastně neexistuje ani shoda na tom, že by tady měl být nějaký druhý pilíř povinného spoření. Protože pořád ještě ve hře jsou virtuální účty nebo pouze parametrické reformy, takže podle mě je v tuto chvíli nutné prvně rozhodnout se, kterým směrem půjdeme a teprve potom ladit ty detaily typu, jak zajistit to, aby penzijní fondy někdo eventuálně nevytuneloval.

Petr HARTMAN, moderátor

Tomu rozumím, ale problém je u toho druhého pilíře, mám-li to tedy zjednodušit, u toho, že lidé si budou sami spořit vedle toho, že stát jim bude garantovat určitou výši penze, tak si ještě vedle toho budou spořit a tady je ten zásadní spor v tom, že třeba občanští demokraté tvrdili, možná, že změní postupně svůj postoj, ale tvrdili, že by to spoření nemělo být povinné, že by prostě lidé měli odvádět méně peněz do důchodového systému a zbytek peněz by měl být ponechán a oni by se měli dobrovolně rozhodnout, zda budou spořit nebo zda ty

peníze, když to řeknu lidově, projedí. Pak se dostáváme k tomu problému morální hazardu, že ti poctiví, kteří budou spořit, tak budou mít sice naspořeno, a ti ostatní, kteří na to budou kašlat a budou si přilepšovat k životu v tu danou chvíli, tak pak najednou řeknou, my chceme také mít slušný důchod, budou zde třeba nějaké demonstrace, budou zde nějaké tlaky na politiky a ti podlehnou a vyšlou signál lidem, že se nemají chovat zodpovědně. To je problém, který se podle mě také nebude dařit jen tak lehce vyřešit

Petr DUFEK, ekonom ČSOB

Proto si myslím, že ať to řešení bude jakékoliv, tak musí být takové, aby vlastně garantovalo z té zákonné části, která bude jakkoliv povinná, ať to bude jenom průběžný systém nebo tam bude i povinné spoření, aby vlastně garantovalo to, že ta penze, která potom bude vyplácena, bude vyšší než nějaká minimální přijatelná hranice. A to je strašně důležité právě z toho morálního hlediska toho morálního hazardu, který jste zmínil, protože v okamžiku, kdy takový systém nebude nastaven, každý si dokáže spočítat, že ten systém je opět neudržitelný. Potom vlastně zodpovědně se budou chovat jenom, abych tak řekl, tak ti hloupí, kteří si to nedokážou spočítat, nebo naopak ti, kteří si spočítají, že nakonec stejně můžou z České republiky na penzi někam odjet a už se jich to týkat nebude. Co se týče vlastně toho spoření jako takového, já bych to zmínil, tady zmínil jeden faktor a totiž v tom ... skutečně z toho hlediska, že světový růst je nevyrovnaný, a pokud vlastně lidé si musí povinně spořit, tak ta idea toho spoření je, že ty kapitálové výnosy nebo že svoje peníze mohou investovat právě v těch zemích, které nemají ten demografický problém a které jsou schopné nějakým způsobem momentálně růst. Čili je to jakási finanční alternativa tomu, jak zajistit a jak zajistit ten příliv financí do budoucna.

Petr HARTMAN, moderátor

Tím jsme u toho, že politici se budou moci i nadále vymlouvat, že je potřeba se dohodnout, nalézt řešení a tak dále vzhledem k tomu, že nutně nyní nemusí ten problém vyřešit, tak mohou sunout a sunout dál a dál.

Petr DUFEK, ekonom ČSOB

To je pravda, protože to vyplývá i z čísel, které spočítala Bezděková komise, ze kterých nakonec vyšlo, že penzijní reforma je záležitost dlouhodobá a že současný systém může vydržet, myslím, že se tam psalo, do roku 2020 nebo 2015.

Petr HARTMAN, moderátor

A někteří ekonomové už upozorňují na to, že to nebude pravda, protože ten propoččet vycházel z určitých parametrů, z určitých plánovaných kroků, a to už není dodrženo prý.

Petr DUFEK, ekonom ČSOB

To je pravda samozřejmě, ale není to otázka pěti let následujících.

Lubomír LÍZAL, ředitel Národohospodářského ústavu

Přesně tak, jaksi bohužel nebo bohudík, záleží na tom, jak se na to díváme, se pohybujeme právě v horizontu, který je násobkem, řekněme, toho volebního horizontu, čili v řádu desítek let, nikoliv řádu roků.

Petr HARTMAN, moderátor

A znamená to tedy, že politici se budou moci stále dohadovat, dohadovat a najednou přijde rok, kdy budou postaveni před problém, že už dál dohadovat se nelze a v ten moment se budou muset nějak dohodnout nebo to tak nebude fungovat?

Lubomír LÍZAL, ředitel Národohospodářského ústavu

Já budu optimistický a budu věřit, že přijde brzy doba, kdy se na tom řešení dohodnou, protože problémem nejsou pouze peníze, ale i celý další balík státních výdajů, který je potřeba probrat, zrevidovat a upravit, seškrtnat, protože tak, jak se vyvíjí hospodaření České republiky i s ohledem na penzijní systém, je hospodaření, které si nemůžeme dovolit.

Petr HARTMAN, moderátor

Já budu pesimistický a obávám se, že politici si dovolí to, co budou moci, až, dalo by se říci, na hranu nebo možná někdy i za hranu a pak teprve začnou uvažovat trochu jinak. Ale když jsme u toho, kde by se politici mohli shodnout, tak možná by se mohli také shodnout poměrně bez problémů v tom, že je dobré snižovat daň z příjmu právnických osob a teďka bych použil jeden argument, a to je ten, že se objevila nyní nějaká analýza sazby daní z příjmu právnických osob, které dělá nějaká mezinárodní renomovaná agentura nebo instituce, a z ní vyplývá, že stále více zemí snižuje sazbu daně z příjmu právnických osob a že tím se snaží lákat do země více investorů a podpořit tím tvorbu nových pracovních míst. Podle mého to tedy znamená, že svým způsobem politici nemají moc na výběr a že pokud chtějí dále lákat zahraniční investory, tak také mimo jiné musí uvažovat o snižování daní, a proto by se na tom mohli dohodnout. Je to tak, Lubomíre Lízale?

Lubomír LÍZAL, ředitel Národohospodářského ústavu

Tady se projevuje vlastně ten efekt toho, že příliv zahraničních investic do regionu se řídil nejenom těmi podmínkami, řekněme, místními, ale také tím, jaké tam byly ostatní ty ekonomické podmínky okolo, ať už to byly nějaké daňové úlevy nebo samotná daň. A druhým faktorem, který zde hraje nepochybně roli, je to, že v současném světě ty firmy jsou mnohem více mobilní a mnohem více propojené. To znamená, že pro ně je mnohem menší problém jaksi peníze převádět mezi jednotlivými částmi té firmy, které leží v různých zemích, a nakonec vlastně je to vidět i z hlediska toho, kde vlastně ty firmy mají takový ten daňový domicil, protože vlastně většina, když se třeba podíváme na příliv zahraničních investic do České republiky, tak nejenom, že tam jsou očekávány velké německé firmy, francouzské firmy, ale také řada těch investic jde z Holandska. To ne proto, že by je investovaly holandské firmy, ale proto, že ty velké mezinárodní firmy mají domicil v Holandsku právě z těch daňových důvodů. Čili ano, ta daňová konkurence tady nepochybně funguje.

Petr HARTMAN, moderátor

Myslí si rovněž Petr Dufek, že nemáme na vybranou nebo politici nemají na vybranou a musí uvažovat o tom, že budou snižovat ty daně z příjmů právnických osob?

Petr DUFEK, ekonom ČSOB

Myslím si, že tomu tak je, ta daňová konkurence je velmi tvrdá a existuje a samozřejmě, kdo se dřív přizpůsobí, tak ten bude sklízet výhody. Samozřejmě ale daně nejsou tím nejdůležitějším, co ovlivňuje firmy při investování v České republice nebo kdekoli jinde v regionu, takže ona samotná sazba daně asi není tou správnou odpovědí na otázku, ono toho je daleko víc, a v našem případě bych řekl, i ta obrovská nepřehlednost celého daňového systému, který už je tak široký, tak hluboký, tak obsažný, že je nejvyšší čas s ním něco udělat. Zjednodušit, zkrátit, zpřehlednit, a to si myslím, že vedle snižování daní by bylo asi tím

největším pozitivem, které by mohl stát udělat vůči nejen zahraničním, ale zejména domácím podnikatelům.

Petr HARTMAN, moderátor

Politici o tom hovoří, to je to jedno heslo, které se objevuje často a objevuje se jak u pravice, tak levice, tak je to právě zjednodušení, zpřehlednění daňového systému, ale jsme spíše svědky opaku, takže asi je to také třeba brát s rezervou.

nejmenovaná osoba

Je to třeba brát s rezervou, protože když se podíváme na vývoj zákona o dani z příjmů od roku devadesát dva, tak vlastně se tam dá krásně ukázat, že počet výjimek pouze rostl, nikoliv, že by klesal a stejně tak délka toho zákona měřená počtem slov rostla. Čili doposavad tam nebyla jediná změna. Já bych to ilustroval tím, že na začátku v tom zákoně v roce devadesát dva bylo asi čtyřicet výjimek nebo nějakých výjimek, ať už výjimka jako taková nebo různá úprava. Nyní už jsme vysoko nad stovkou a obávám se, že asi to číslo moc klesat nebude.

Petr HARTMAN, moderátor

To je asi ten nejnázornější příklad toho, jak může dojít k rozporu mezi slovy a činy, protože kdybychom listovali volebními programy možná všech politických stran, tak bychom tak určitě našli nějakou zmínku o tom, že je potřeba zjednodušit, zprůhlednit daňový systém a přitom se opakovaně děje přesně to, co by nemělo, tedy, že systém je stále komplikovanější a nepřehlednější. Ostatně podobně by se dalo také hovořit o slibech týkajících se reformy státní správy, reformy úředníků. Pokud jsou ty informace přesné, tak někde se píše o tom, že úředníků je u nás více o zhruba šestnáct tisíc než před šesti lety, takže to je asi také důkaz toho, že jedno heslo je, musíme snižovat veřejnou správu, musíme reformovat veřejnou správu a ona nám zatím bobtná. Takže také v této oblasti asi musíme být skeptičtí a nevěřit příliš těm heslům. Nebo je to dáno třeba tím, že doba se mění a že skutečně úředníků je potřeba více než kdysi, že i ten charakter těch lidských činností je jiný a potřebuje úředníky? Petře Dufku?

Petr DUFEK, ekonom ČSOB

Já si myslím, že ta doba se mění samozřejmě a v podstatě dnes úředník může být mnohem produktivnější, než byl před pěti nebo šesti lety díky tomu, jak se rozvíjí i IT nebo výpočetní technika, jak se propojují státní úřady mezi sebou, čili ta státní správa se de facto v tuto chvíli může zjednodušovat a tím by měla potřebovat stále méně a méně úředníků. Samozřejmě na část agendy je třeba více lidí, zvláště pokud jde o agendu ve vztahu k Evropské unii, ale jinak toho většího zbytku je asi třeba nebo bude třeba méně podle mého názoru. Myslím si, že personální audity, něco ve smyslu, jak dělalo ministerstvo financí na Slovensku, jsou docela zajímavým řešením. Ministerstvo financí si tehdy pozvalo firmu a ta posoudila, kolik lidí tam dělá práci, řekněme, zbytečně, kde se práce dělá dvojnásobně nebo dubluje se nebo kde se dokonce dělá trojnásobně ta samá práce. Řešením byl návrh snížit počet zaměstnanců a to, co se ušetřilo, se částečně věnovalo těm stávajícím zaměstnancům na zvýšení platů. To si myslím, že je docela zajímavá varianta a určitě je hodná následování.

Petr HARTMAN, moderátor

Proč u nás spíše úředníci bobtnají, než ubývají? Lubomíre Lízale?

Lubomír LÍZAL, ředitel Národohospodářského ústavu

Těžko říct, já ... asi jediná odpověď rozumná, která mě napadá, je Parkinsonův zákon, ale myslím si, že tady dochází právě k tomu, že vlastně na jednu stranu dochází k určitému nárůstu agendy, která nebyla, ale vlastně ta samotná státní správa neměla jaksi zájem na tom být efektivní, protože bohužel, a to se netýká jenom, řekněme, státní správy jako takové, ale obecně těch systémů tak, jak jsou dány, tak vlastně bohužel není posuzování efektivity založeno na tom, jaký to skutečně mělo přínos, ale spíš kolik se na to utratilo. Čili z tohoto toho hlediska je tady, bych řekl, že nám prostě chybí nějaký ten monitorovací systém, ať už se jedná o tu samotnou státní správu nebo ať se jedná o ty výdaje státní správy na ty různé další programy, které jsou financovány, ať už z vládních zdrojů nebo ze zdrojů Evropské unie.

Petr HARTMAN, moderátor

A dá se vůbec s narůstající byrokracií nějak bojovat, existuje třeba nějaký příklad ze zahraničí? Protože člověk má takový pocit, že byrokracie se prosadí v jakémkoliv systému a úspěšně se zahníždí a...

Petr DUFEK, ekonom ČSOB

Já bych nechtěl dávat pořad za příklad Slovensko, ale myslím si, že tam určité řešení je nebo určitý náznak řešení, právě v tom zjednodušování daňových zákonů, zjednodušování vlastně podmínek pro podnikání. Čím jednodušší podmínky, tím méně papírů potřebujete, tím méně razítek potřebujete a tím méně úředníků je třeba k výkonu takové státní správy. Řešením je samozřejmě i E-government, vlastně propojení státních úřadů systémy výpočetní techniky tak, aby spolu mohly snáze komunikovat a ušetřily pracovní síly a aby mohly nakonec komunikovat i vůči občanovi. Takže to jsou pořád kroky, které mohou ušetřit vlastně pracovní sílu ve státní správě, a nakonec i tu celou státní správu výrazně zlevnit.

Petr HARTMAN, moderátor

Názor Lubomíra Lízala?

Lubomír LÍZAL, ředitel Národohospodářského ústavu

Já bych tady dokonce zmínil to, že stát zatím nemá jaksi jasnou představu o tom, co skutečně potřebuje, co skutečně po těch úřednicích chce, protože některé věci, které, třeba statistické výkazy, které se sbírají, tak jsou zcela zbytečné, protože kdysi v minulosti je někdo zavedl a nikoho už nenapadne, že třeba to nedává smysl, mně se třeba teďka stalo nedávno, abych to ilustroval, stalo, že v naší knihovně musíme takříkajíc počítat počty stránek do daných novin ze zahraničí, protože někoho napadlo, že by to byl dobrý statistický údaj, ale jaksi..., čili to ukazuje to, kam až někdy ta snaha jaksi všechno dobře ošetřit může vést, až k takovým úsměvným historkám.

Petr HARTMAN, moderátor

Já bych se od úsměvných historek vrátil k realitě a bohužel k tvrdé realitě toho, že politici moc reformy dělat nechtějí a tvrdí, že se obávají dělat reformní kroky proto, že by ztratili přízeň voličů. Skutečně by dopad reform byl tak drastický, jak se tvrdí? Co si o tom myslí hlavní ekonom Raiffeisenbank Pavel Mertlík?

Pavel MERTLÍK, hlavní ekonom Raiffeisenbank

V tom procesu je spousta paradoxů. Já třeba osobně si myslím, že i kdyby se udělalo v řadě oblastí řada velmi radikálních kroků, tak ty jejich společné náklady, respektive náklady pro jednotlivé sociální a příjmové skupiny a podobně v delším období by nemusely být nijak

negativní, ale ti lidé je tak subjektivně vnímají a pak to má ty politické konsekvence pro příští volby.

Petr HARTMAN, moderátor

Můžete uvést třeba nějaký příklad, jen tak pro zajímavost?

Pavel MERTLÍK, hlavní ekonom Raiffeisenbank

Tak bezesporu třeba stabilizace penzijního systému by prospěla všem, o tom není sporu. Koneckonců i v delším období mohla třeba i zvýšit ty důchody, což je velmi zprostředkovaný proces, ale spočívá prostě na tom, že by možnosti financování toho penzijního systému zase zlepšily a ten penzijní systém by mohl eventuálně mít buď menší náklady nebo lepší výnosy.

Petr HARTMAN, moderátor

Přitom by to v současné době pracující a důchodci nijak zásadně nepocítily, aby se museli tak bouřit?

Pavel MERTLÍK, hlavní ekonom Raiffeisenbank

To se nedá říci, samozřejmě, že by to pocítily, ale mluvíme o problému času a rozdělení nákladů a výnosů v čase. Ty dopady by tam především byly vždycky krátkodobé, ty výnosy dlouhodobé, a to je to, o co tady v těch diskusích a v té snaze nějak to prostě inženýrovat, když to řeknu velmi ošklivě, o to tady jde. Jak z hlediska politiků, tak samozřejmě také státních úředníků, kterých se to týká, a samozřejmě i voličů.

Petr HARTMAN, moderátor

Tolik hlavní ekonom Raiffeisenbank Pavel Mertlík. Souhlasíte s tím, že politici někdy straší lidi těmi reformami zbytečně? Že někdy je to jenom takové zaklínadlo a že kdyby to lépe prodali, tak že třeba ty reformy nemusí mít tak drastické a negativní dopady na lidi, jak se může zdát? Lubomíre Lízale?

Lubomír LÍZAL, ředitel Národohospodářského ústavu

Já bych řekl, že tady se bohužel projevuje to, že vláda, která navrhuje určité reformy, tak vždycky opozice naopak má potom tendenci ukazovat ty nedostatky, a samozřejmě člověk vždycky vnímá mnohem více ohrožení a ty potenciální zisky, čili to je do určité míry svázáno s lidskou psychologií, která je více citlivá vůči těm poklesům nebo vůči těm negativním jevům, a nikoliv nedává právě do souvislosti ty budoucí potenciální zisky, které z těch akcí mohou mít.

Petr HARTMAN, moderátor

Co ale může občany více poškodit? To, že se udělají nějaké reformy, že to bude mít třeba přechodně negativní dopad na jejich životní úroveň nebo to, že se naopak reformy dělat nebudou a že v budoucnu může být ten propad více drastický?

nejmenovaná osoba

Já myslím, že tohle je extrémně jednoduchá otázka. Samozřejmě, že je to nakonec poškodí, protože pokud si pomůžu dnes a za rok a bude mě to stát hodně peněz za deset let a za patnáct let, tak samozřejmě si budu říkat, proč jsem tenkrát něco...

Petr HARTMAN, moderátor

Takže to odkládání reforem, aby bylo jasno, spíše poškodí lidi?

nejmenovaná osoba

Jednoznačně je to poškodí.

Petr HARTMAN, moderátor

A můžete dát příklad nějaké reformy, která by třeba právě v tom krátkodobém hledisku na lidi dopadla výrazně negativně méně, než třeba může dopadnout v tom hledisku dlouhodobém, když se ta reforma dělat nebude?

nejmenovaná osoba

To je právě ten penzijní systém, ten si myslím, že je jednoznačně asi nejtransparentnějším příkladem, protože je to obrovský balík peněz, který bude chybět v budoucnu, a potom se bude řešit, kde se na něj vezme. Jestli se všem lidem třeba nebudou muset prudce zvýšit daně nebo jestli se výrazně nezvýší daň z přidané hodnoty, a to potom velmi tvrdě dopadne na obyvatele, protože to budou obrovské částky, které budou potřeba.

Petr HARTMAN, moderátor

Anebo pak se může stát tedy, že ty důchody budou výrazně nižší, než jsou nyní, i když lidé i nyní jsou s nimi nespokojeni.

nejmenovaná osoba

Určitě, určitě. Tady se projevuje to, co bylo ověřeno experimentální ekonomii, totiž, že člověk je schopen udělat racionální volbu, když se ho zeptáte, když mu dáte ten časový horizont mezi, řekněme, deset, patnáct let, a porovnává věci v daleké časové budoucnosti, tak je schopen je porovnat naprosto racionálně, ale když se ho zeptáte mezi volbou dnes a zítra, tak vlastně to implikuje třeba úrokovou míru okolo padesáti procent, jo, čili tady je vidět vlastně ta neracionalita toho porovnání dnes a zítra, mezitím vlastně, když už vlastně tam ten dnešek není, není nějakým způsobem zahrnutá.

Petr HARTMAN, moderátor

Když jsme právě u toho porovnání dnes a zítra a mohli bychom to stáhnout na tu důchodovou reformu, tak jaký by byl ten negativní dopad v dnešní době? Těch důchodců by se to asi netýkalo vůbec a týkalo by se to pouze pracujících a v čem by se to týkalo tak negativně, že se toho všichni tak bojí?

nejmenovaná osoba

No, já myslím, že toho se ani není třeba zas tak bát, protože tam není jednoznačně negativní dopad na obyvatele, tam je pouze otázka, jak to udělat, založit dejme tomu druhý pilíř, a kde sehnat peníze na překlenutí toho období, než vlastně ten druhý pilíř naběhne. A to překlenutí se dá třeba zvládnout pomocí privatizačních příjmů, které ještě stát může získat, anebo vyčleněním části daňových příjmů, které stát získá. Takže de facto dá se říct, že daňová reforma by v tuto chvíli se obyvatel ani příliš, téměř...

Petr HARTMAN, moderátor

Důchodová reforma.

nejmenovaná osoba

Promiňte, důchodová reforma, nemusela obyvatel dotknout. To by byla možná jedna z nejcitlivějších reforem, byť nejsložitější, ale obyvatelé by ji nemuseli cítit negativně.

Petr HARTMAN, moderátor

Takže to je asi nejnázornější příklad toho, jak politici žonglují se slovy a jak třeba i vyvolávají v lidech zbytečně pocity obav a ohrožení, právě příklad důchodové reformy. Je to tak?

nejmenovaná osoba

Nepochybně, nepochybně. Tady se vlastně dá ukázat to, že v Chile použili tento model, to, že právě privatizaci využili k určitému nastartování těch penzijních fondů. Zase naopak, když já půjdu do historie Československa po druhé světové válce, tak my jsme udělali pravý opak totiž, protože ty kapitálové fondy, které existovaly, tak po druhé světové válce je tedy komunisté utratili, což mimo jiné také vedlo k té měnové krizi v padesátých letech. Takže my vlastně musíme zase znovu vybudovat něco, co zde již existovalo.

Petr HARTMAN, moderátor

Kdybychom tedy to naše povídání měli nějak zakončit, tak troufnete si tipnout, k čemu budou politici dotlačeni, aby se dohodli a co třeba budou ochotni udělat v nejbližší době nebo myslíte, že nic takového neexistuje? Lubomír Lízal?

Lubomír LÍZAL, ředitel Národohospodářského ústavu

Můj tip je ten, že se dokáží do určité míry shodnout na zvýšení věku odchodu do důchodu a že se pokusí udělat něco s těmi zákony, které byly schváleny teďka před volbami, čili mám na mysli to pastelkovné a podobné.

Petr HARTMAN, moderátor

Typ Petra Dufka?

Petr DUFEK, ekonom ČSOB

Já si nedovolím vůbec tipovat.

Petr HARTMAN, moderátor

Z důvodu, že jste špatný tipér nebo že si nedovedete představit, jak racionálně by se politici mohli zachovat?

Petr DUFEK, ekonom ČSOB

Myslím, že ta situace se mění tak, řekněme, rychle a tak radikálně, že se v tuto chvíli nedá vlastně říct vůbec nic konkrétního, ani to, jaký program bude mít budoucí vláda. Podle mého názoru je docela možné, že na nějakých dílčích krocích, opravdu dílčích, nikoliv však zásadních, se shodnou, ale to samotné řešení problému se zase odsune do budoucna.

Petr HARTMAN, moderátor

Tak uvidíme, jak dlouho budou politici odsouvat problémy do budoucna a kdy tedy zazní z jejich úst nejenom nějaký sliby, ale kdy bude po něm následovat i konkrétní čin. Pro tuto chvíli končí pravidelný diskusní pořad Studio STOP, který se vysílá na okruhu Český rozhlas 6. Hosty byli ředitel Národohospodářského ústavu Akademie věd a CERGE Univerzity Karlovy Lubomír Lízal a ekonom Petr Dufek z Československé obchodní banky. Děkuji za účast a opět někdy na slyšenou.

Lubomír LÍZAL, ředitel Národohospodářského ústavu

Na slyšenou.

Petr DUFEK, ekonom ČSOB

Na slyšenou.

- Petr DUFEK, ekonom ČSOB

- Lubomír LÍZAL, ředitel Národohospodářského ústavu